

فش در گذر تاریخ و فرهنگ

علی فشی (آریا)

تهران - ۱۳۸۴

بعد نام ایزد، آغاز سخن
نام تو زیبنده باشد، ای وطن
صد درود ای خطهٔ مردان مرد
سرزمین اردشیر و تهمتن
بر تو می‌ورزم محبت، خاک پاک
ای که مه‌رت شعله‌زد برجان و تن
«آریا» ام، کمترین فرزندی تو
سرخوشم از عشق تو، مام گهن
بر امیدم که بمانی جاودان
صد هزارانت، بخواند بر چمن

تقدیم به مردم خون‌گرم فاش

آریا (علی) فشی

فهرست

صفحه	عنوان
۷	مقدمه
۹	مشخصات جغرافیایی
۱۱	طبیعت
۱۲	تاریخچه
۱۵	اقتصاد
۲۳	ضرب المثل و طب محلی
۳۰	آداب و رسوم
۵۴	فرهنگ و ادب
۵۴	سخنوران دیار فش
۶۱	مَثَل
۸۱	بازی‌ها
۹۵	واژه‌ها
۱۱۲	منابع و مأخذ

بنام ایزد یکتا

مقدمه

آذر ۱۳۵۴ در خانواده‌ای متوسط در جایی که بوی عطر برگ‌های زرد پائیزی، توسط بارش ملایم و لطیف باران، هر موجود زنده‌ای را به وجد می‌آورد، پای به عرصه گیتی گذاشتم. در دیوارکاه گلی خانه‌های روستای فش، سادگی خود را بیش از پیش به رخ طبیعت کشیده و آلودگی ناشی از نامایمات انسان‌ها را با لطافت باران شستشو می‌داد.

در دیواری که در آن هوای عارفانه، میزبان دل‌های گرم مردمی بود که خستگی ناشی از هشت ماه تلاش بی وقفه را با دلی پر از صفا و صمیمیت زیر گرمای دل‌انگیز کرسی‌های سنتی می‌زدودند.

کرسی‌های گرمی که در اثر نبودن برق با نیروی حرارتی طبیعی توسط مادر بزرگ‌ها برپا می‌شد. چه مثل‌ها، داستان و اشعاری که از دل زنده مردمان رنج دیده بیرون می‌آمد و نسل اندر نسل به یادگار ماند.

فش از دیرباز مهد فرهنگ، عشق، صفا و صمیمیت بین اهالی بوده و خاطرات شاد و غمگینی را در طول تاریخ از خود باقی گذاشته است که جمع‌آوری آن‌ها مستلزم یک کار تحقیقی سخت و طاقت‌فرسا بود که عشق به زادگاهم باعث شد تمام آن‌ها را پشت سر گذاشته و اطلاعات مورد نیاز را گردآوری نمایم.

زادگاهی که در اثر عدم ساماندهی و توجه مسئولین، روز به روز مانند حوض آبی می‌شود که ذره ذره جلوی تابش نور خورشید بخار شده و به علت نرسیدن آب مجدد خشک می‌شود. جمعیت جوان روستا به علت بیکاری و کمی امکانات یک

زندگی جدید و ماشینی روز به روز کاهش می یابد و بر جمعیت مهاجر فشی افزوده می گردد. مهاجرانی که با یک آمار سرانگشتی می توان به جرأت گفت، از جمعیت کنونی حاضر در روستا بیشتر هستند. نگاهی اجمالی بر جمعیت روستا در سال های ۴۵ و ۵۸ و مقایسه آن با سال ۱۳۸۳ نشان دهنده یک آمار نگران کننده است. به طوری که در سال ۱۳۴۵، ۲۰۷۴ نفر و در سال ۱۳۵۸، ۳۸۰۰ نفر جمعیت داشته و پس از گذشت بیش از ۲۵ سال، هیچ افزایشی نداشته، بلکه به طور چشمگیری کاهش یافته و به ۲۱۲۷ نفر رسیده است. روستایی سرسبز با خاکی بسیار حاصل خیز که یکی از سرچشمه های رودخانه «گاماسیاب» به شمار می رود نباید اینگونه مظلوم و به حال خود رها شود. روستایی با پیشینه ای قبل از اسلام که با توجه به نزدیکی با تمدن گیان همواره مورد توجه قبایل و ایلات مختلف بوده، مسلماً تاریخ و فرهنگی متنوع و کهن داشته است. اینجانب وظیفه خود می دانم به عنوان یکی از مهاجرین فشی، دین خود را نسبت به مردم خون گرم و زحمتکش منطقه ادا کرده و در حد توان، فرهنگ و زبان روستا را زنده نگاه دارم.

در این جا از همه عزیزانی که حقیر را در این امر مهم فرهنگی یاری نمودند، نهایت تشکر و قدردانی را دارم و از همه مردم فشی اعم از جمعیت حاضر و مهاجر خواهشمندم پس از مطالعه این کتاب آن را به دیگران توصیه کرده، و در هر خانه ای یک جلد برای حفظ و بایگانی فرهنگ و زبان فشی داشته باشند. به امید افق های روشن و آینده ای درخشان برای فشی.

ارادتمند شما

علی فشی فروردین ۱۳۸۴